

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA DRUGA

SPRAWA VEDAT ŞORLİ PRZECIWKO TURCJI

(Skarga nr 42048/19)

WYROK

Art. 10 • Wolność wyrażania opinii • Różne środki karne nałożone za znieważenie Prezydenta Republiki w związku ze zniesławiającymi publikacjami udostępnionymi na Facebooku • Skutek odstraszący kary pozbawienia wolności zawieszony na pięć lat • Zastosowanie przepisu szczególnego przewidującego zwiększoną ochronę Prezydenta w odniesieniu do znieważenia niezgodnego z Konwencją i interesem państwa, jakim jest ochrona dobrego imienia głowy państwa • Proporcjonalność

Art. 46 • Środki ogólne • Dostosowanie przepisu szczególnego do art. 10 jako właściwa forma zadośćuczynienia

STRASBURG

19 października 2021 r.

OSTATECZNY

28/02/2022

Wyrok ten stał się ostateczny na mocy art. 44 ust. 2 Konwencji. Może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Vedat Şorli przeciwko Turcji,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Druga Sekcja), zasiadając jako izba w składzie:

Jon Fridrik Kjølbro, *Przewodniczący*,
Carlo Ranzoni,
Valeriu Griţco,
Egidijus Kūris,
Branko Lubarda,
Pauliine Koskelo,
Saadet Yüksel, *Sędziowie*,

i Stanley Naismith, *Kancierz sekcji*,

uwzględniając:

skargę (nr 42048/19) przeciwko Republice Turcji wniesioną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela tego państwa, Vedata Şorli („skarżący”) w dniu 10 lipca 2019 r.,

uwzględniając decyzję o zakomunikowaniu skargi Rządowi Turcji („Rząd”),

stanowisko pozwanego rządu oraz przedstawione w odpowiedzi stanowisko skarżącego,

uwagi otrzymane od *Ifade Özgürlüğü Derneği* (stowarzyszenie wolności słowa), które Przewodniczący Sekcji upoważnił do występowania w charakterze strony trzeciej (art. 36 ust. 2 Konwencji i Reguła 44 § 2 Regulaminu Trybunału),

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 września 2021 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

WPROWADZENIE

1. Sprawa dotyczy postępowania karnego wszczętego przeciwko skarżącemu, w wyniku którego został on skazany na karę 11 miesięcy i 20 dni pozbawienia wolności, w zawieszeniu, za znieważenie Prezydenta Republiki z powodu dwóch treści, które udostępnił na swoim koncie w serwisie Facebook.

STAN FAKTYCZNY

2. Skarżący urodził się w 1989 r. i mieszka w Stambule. Jest reprezentowany przez adwokata İ. Akmeşe.

3. Rząd turecki („Rząd”) reprezentował Hacı Ali Açıkgül, dyrektor Departamentu Praw Człowieka w Ministerstwie Sprawiedliwości Turcji, będący jednym z pełnomocników Turcji przy Europejskim Trybunale Praw Człowieka.

I. POSTĘPOWANIE KARNE PRZECIWKO SKARŻĄCEMU
Z POWODU TREŚCI OPUBLIKOWANYCH NA JEGO KONCIE
W SERWISIE FACEBOOK

4. W dniu 20 grudnia 2016 r. Departament komunikacji i elektroniki Dyrekcji bezpieczeństwa w Stambule otrzymał donos dotyczący treści udostępnionych na koncie skarżącego na portalu Facebook.

5. W dniu 31 stycznia 2017 r. policjanci wydziału antyterrorystycznego po przeprowadzeniu śledztwa w ogólnodostępnych źródłach sporządzili raport. W raporcie tym uwzględniono m.in. następujące dwie treści udostępnione na koncie skarżącego na portalu Facebook:

– pierwsza treść, udostępniona przez skarżącego w dniu 10 października 2014 r., składała się z karykatury byłego prezydenta USA, Baracka Obamy, całującego prezydenta Republiki Turcji, przedstawionego w kobiecym ubraniu. W umieszczonym nad wizerunkiem prezydenta Republiki polu tekstowym widniał napis w języku kurdyjskim: „Czy zapiszesz tytuł własności Syrii na moje nazwisko, mój drogi mężu?”.

– druga treść, udostępniona przez skarżącego w dniu 15 marca 2016 r., obejmowała zdjęcia prezydenta Republiki i byłego premiera Turcji, pod którymi widniał następujący komentarz: „Niech waszą władzę karmioną krwią pochłonie ziemia / Niech wasze siedziby, które umacniacie za cenę odebranego życia, pochłonie ziemia / Niech wasze luksusowe życie, które wieiecie, kradnąc marzenia, pochłonie ziemia / Niech wasze przywództwo, waszą władzę, wasze ambicje pochłonie ziemia”.

6. W dniu 18 maja 2017 r. skarżący został zatrzymany w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstw znieważenia Prezydenta Republiki oraz propagandy na rzecz organizacji terrorystycznej rozpowszechnianej poprzez treści opublikowane na koncie skarżącego w serwisie Facebook. Następnego dnia sąd karny w Bakırköy postanowił o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wobec skarżącego w dwóch odrębnych sprawach dotyczących tych dwóch przestępstw.

7. W dniu 11 lipca 2017 r. prokurator w Bakırköy postawił skarżącemu zarzut znieważenia Prezydenta Republiki z uwagi na dwie treści zamieszczone w serwisie Facebook, o których mowa powyżej.

8. Po rozprawie w dniu 21 lipca 2017 r. sąd karny w Bakırköy („sąd karny”) postanowił uchylić tymczasowe aresztowanie stosowane w związku z postępowaniem o przestępstwo znieważenia Prezydenta Republiki. Skarżący jednak pozostawał zatrzymany w związku z przestępstwem propagandy na rzecz organizacji terrorystycznej, dlatego nie został zwolniony.

9. Na tej samej rozprawie sąd karny uznał skarżącego winnym popełnienia przestępstwa znieważenia Prezydenta Republiki i skazał go na karę 11 miesięcy i 20 dni pozbawienia wolności na podstawie art. 299 § 1 kodeksu karnego. Sąd uznał jednak, że na podstawie art. 231 kodeksu

postępowania karnego (zob. paragraf 15 poniżej) wykonanie kary powinno zostać zawieszone na pięć lat, ze wskazaniem, że na skarżącego nie powinny być nałożone żadne obowiązki, a w przypadku braku popełnienia umyślnego przestępstwa w tym okresie, kara przewidziana w wyroku powinna zostać uchylona, a skazanie zatarte.

Uzasadnienie tego wyroku brzmi następująco:

„[...]

Chociaż oskarżony i jego obrońca wskazywali, że przedmiotowe treści udostępnione na Facebooku nie wypełniają znamion przestępstwa znieważenia, są objęte wolnością wyrażania opinii i stanowią [jedynie] ostrą i krzywdzącą krytykę, niemniej w ocenie tego sądu treści te miały na celu naruszenie czci, godności i dobrego imienia skarżącego [...] Treści, które oskarżony udostępnił na swoim koncie na Facebooku mają charakter naruszający честь, godność i dobre imię Prezydenta Republiki. Nie sposób uznać, że treści te są chronione wolnością wyrażania opinii oskarżonego [...] Treści te nie stanowiły wymiany poglądów na temat kwestii interesu publicznego i zostały udostępnione na widocznym dla wszystkich portalu społecznościowym, dlatego uznaje się, że przekraczają one granice krytyki i nie mogą być uznane za objęte wolnością wyrażania opinii.

[...]”.

10. W dniu 20 września 2017 r. sąd przysięgłych w Bakırköy oddalił wniesione przez skarżącego zażalenie od postanowienia sądu karnego, uznając, że decyzja o zawieszeniu wykonania kary w stosunku do skarżącego była zgodna z procedurą i prawem, a uzasadnienie tego postanowienia odpowiadało treści akt sprawy i nie było w nim nieprawidłowości w zakresie przesłanek określonych w art. 231 kodeksu postępowania karnego.

II. INDYWIDUALNA SKARGA WNIESIONA PRZEZ SKARŻĄCEGO DO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

11. W dniu 3 listopada 2017 r. skarżący złożył indywidualną skargę do Trybunału Konstytucyjnego. Skarżący twierdził, że jego zatrzymanie w areszcie przez dwa miesiące i dwa dni, skazanie na karę jedenastu miesięcy i dwudziestu dni pozbawienia wolności oraz objęcie go nadzorem przez pięć lat na mocy wyroku w zawieszeniu z powodu treści zamieszczonych na jego koncie na Facebooku, które – jak twierdził – stanowiły wyrażenie opinii na temat bieżących kwestii politycznych, naruszyło jego prawo do wolności wyrażania opinii.

12. W dniu 21 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził niedopuszczalność indywidualnej skargi skarżącego jako w sposób oczywisty nieuzasadnionej, uznając, że zarzuty skarżącego są nieuzasadnione.

WŁAŚCIWE KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE RAMY PRAWNE

I. PRZEPISY KRAJOWE

A. Kodeks karny

13. Art. 125 kodeksu karnego (ustawa nr 5237 z dnia 26 września 2004 r., która weszła w życie 1 czerwca 2005 r.), zatytułowany „Zniewaga”, ma następujące brzmienie:

„(1) Kto przypisuje drugiemu konkretne działanie lub fakt w taki sposób, że godzi to w jego cześć, godność i dobre imię, albo atakuje cześć, godność i dobre imię innej osoby przez znieważenie go, podlega karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do dwóch lat albo grzywnie sądowej.

[...]

(3) Minimalna kara nie może być niższa niż jeden rok pozbawienia wolności w przypadku popełnienia przestępstwa zniewagi:

a) przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu z racji pełnionego przez niego urzędu, [...].”

14. Art. 299 kodeksu karnego, zatytułowany „Znieważenie Prezydenta Republiki”, ma następujące brzmienie:

„(1) Kto dopuszcza się znieważenia Prezydenta Republiki, podlega karze pozbawienia wolności od roku do czterech lat.

(2) Jeżeli przestępstwo to popełniono publicznie, kara wzrasta o jedną szóstą.

(3) Ściganie tego przestępstwa wymaga zezwolenia Ministra Sprawiedliwości”.

B. Artykuł 231 kodeksu postępowania karnego

15. W przypadku art. 231 kodeksu postępowania karnego (ustawa nr 5271 z dnia 4 grudnia 2004 r., która weszła w życie 1 czerwca 2005 r.), który przewiduje zawieszenie wykonania kary, należy odwołać się do wyroku w sprawie *Kerman przeciwko Turcji* (skarga nr 35132/05, § 25, 22 listopada 2016 r.).

II. TEKSTY RADY EUROPY

A. Deklaracja Komitetu Ministrów w sprawie wolności debaty politycznej w mediach

16. Odpowiednie fragmenty deklaracji w sprawie wolności debaty politycznej w mediach, przyjętej przez Komitet Ministrów 12 lutego 2004 r., mają następujące brzmienie:

WYROK W SPRAWIE VEDAT ŞORLİ PRZECIWKO TURCJI

„Komitet Ministrów Rady Europy,

[...]

Mając świadomość, że niektóre krajowe systemy prawne nadal przyznają politykom lub urzędnikom publicznym przywileje prawne skierowane przeciwko rozpowszechnianiu informacji i opinii na ich temat w mediach, co jest niezgodne z prawem do wolności wyrażania opinii i prawem do informacji zagwarantowanym w art. 10 Konwencji;

[...]

II. Wolność krytyki państwa lub instytucji publicznych

Państwo, rząd lub jakikolwiek inny organ władzy wykonawczej, ustawodawczej lub sądowiczej może być przedmiotem krytyki w mediach. Ze względu na ich dominującą pozycję instytucje te nie powinny być chronione jako takie przepisami prawa karnego przed zniesławiającymi lub znieważającymi wypowiedziami. W przypadku jednak, gdy taka ochrona została przyznana tym instytucjom, powinna być stosowana bardzo restrykcyjnie, a w każdym razie nie powinna być wykorzystywana do ograniczania wolności krytyki. Osoby reprezentujące te instytucje pozostają ponadto pod ochroną jako osoby fizyczne.

[...]

VI. Dobre imię polityków i urzędników publicznych

Politycy nie powinni korzystać z większej ochrony dobrego imienia i innych praw niż pozostałe osoby, a zatem w prawie krajowym nie powinno się nakładać na media surowszych sankcji, gdy krytykują one polityków. Zasada ta ma również zastosowanie do urzędników publicznych; odstępstwa powinny być dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy są one bezwzględnie konieczne, aby umożliwić urzędnikom publicznym właściwe wykonywanie ich obowiązków.

[...]

VIII. Środki prawne w przypadku naruszeń popełnianych przez media

Politycy i urzędnicy publiczni powinni mieć dostęp do środków prawnych dostępnych dla osób prywatnych tylko w przypadku naruszenia ich praw za pośrednictwem mediów. [...] Zniesławienie lub znieważenie za pośrednictwem mediów nie powinno prowadzić do orzeczenia kary pozbawienia wolności, chyba że taka kara jest bezwzględnie konieczna i proporcjonalna do wagi naruszenia praw lub dobrego imienia osób, w szczególności poważnego naruszenia innych praw podstawowych poprzez zniesławiające lub znieważające wypowiedzi w mediach, takie jak mowa nienawiści”.

B. Rezolucja nr 1577 (2007) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy

17. Rezolucja nr 1577 (2007) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, zatytułowana „W kierunku dekryminalizacji zniesławienia” [„Towards decriminalisation of defamation”], w odpowiednich fragmentach brzmi następująco:

„[...]

WYROK W SPRAWIE VEDAT ŞORLİ PRZECIWKO TURCJI

11. [Zgromadzenie] z wielkim niepokojem zauważa, że wiele państw członkowskich przewiduje karę pozbawienia wolności za zniesławienie, a niektóre nadal uciekają się do niej w praktyce, na przykład Azerbejdżan i Turcja.

[...]

13. W związku z tym Zgromadzenie uważa, że kary pozbawienia wolności za zniesławienie powinny zostać zniesione bez dalszej zwłoki. W szczególności wzywa te państwa, których ustawodawstwo nadal przewiduje kary pozbawienia wolności – nawet jeśli w praktyce nie są one nakładane – do ich niezwłocznego zniesienia, aby nie dawać niektórym nadal stosującym je państwom pretekstu, choćby nieuzasadnionego, i w konsekwencji możliwości ograniczania swobód obywatelskich.

[...]

17. W związku z tym Zgromadzenie wzywa państwa członkowskie do :

17. 1. bezzwłocznego zniesienia kar pozbawienia wolności za zniesławienie;

17. 2. zapewnienia, by nie dochodziło do nadużywania ścigania karnego [...];

17. 3. dokładniejszego zdefiniowania w ich ustawodawstwie pojęcia zniesławienia w celu uniknięcia arbitralnego stosowania prawa oraz zagwarantowania, że prawo cywilne zapewnia skuteczną ochronę godności osoby, której dotyczy zniesławienie;

[...]

17. 6. zakazania w przepisach dotyczących zniesławienia jakiegokolwiek zwiększonej ochrony osób publicznych, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, i wzywa w szczególności

17. 6. 1) Turcję do odpowiedniej zmiany art. 125.3 kodeksu karnego;

[...]”.

C. Opinia Komisji Weneckiej nr 831/2015

18. Odpowiedni fragment opinii nr 831/2015 w sprawie art. 216, 299, 301 i 314 tureckiego kodeksu karnego, przyjętej przez Komisję Wenecką (Europejską Komisję na rzecz Demokracji przez Prawo) na 106. sesji plenarnej (Wenecja 11–12 marca 2016 r., CDL-AD(2016)002), ma następujące brzmienie:

„[...]

57. Przemiany w Europie zmierzają w kierunku konsensusu, zgodnie z którym państwa powinny albo zdepenalizować zniesławienie głowy państwa, albo ograniczyć to przestępstwo do najpoważniejszych form ataków słownych na głowy państw, jednocześnie ograniczając zakres sankcji do tych, które wykluczają karę pozbawienia wolności. Brzmienie art. 299 kodeksu karnego nie podąża za tym wyłaniającym się europejskim konsensusem, ponieważ przewiduje karę pozbawienia wolności od co najmniej roku do czterech lat; ponadto, zgodnie z paragrafem 2 tego artykułu, gdy przestępstwo popełnione jest publicznie, kara zostaje zwiększona o jedną szóstą, choć może też zostać zmniejszona, zamieniona na grzywnę lub odroczonej decyzji sądu.

[...]

66. Komisja Wenecka z niepokojem odnotowuje dużą liczbę dochodzeń, oskarżeń lub wyroków skazujących za obrazę Prezydenta, o których informuje prasa. Przypomina,

WYROK W SPRAWIE VEDAT ŞORLİ PRZECIWKO TURCJI

że Komisja Europejska w swoim raporcie o Turcji z 2015 r. zwróciła uwagę, że przeciwko dziennikarzom, pisarzom, użytkownikom portali społecznościowych i innym obywatelom podejmowano liczne kroki prawne z powodu domniemanej obrazy Prezydenta, które mogły skutkować pozbawieniem wolności, karami w zawieszeniu lub grzywnami. Według tego samego raportu panujący klimat zastraszania prowadzi do większej autocenzury. Ponadto według ostatnich doniesień prasowych, 6 stycznia 2016 r. Dyrekcja Generalna Policji wydała okólnik, w którym wezwała wszystkie jednostki policji do wszczęcia natychmiastowego postępowania wobec każdej osoby, która znieważyla wysokich urzędników państwowych, w szczególności Prezydenta Republiki.

[...]

70. W przypadku nieuzasadnionych ataków na Prezydenta należy preferować postępowanie cywilne lub – wyłącznie w najpoważniejszych przypadkach – postępowanie karne oparte na ogólnych przepisach kodeksu karnego o znieważeniu (art. 125 kodeksu karnego), nie zaś postępowanie karne z art. 299. W takich przypadkach niezwykle istotna pozostaje proporcjonalność odszkodowań zasądzonych w postępowaniu cywilnym lub sankcji karnych opartych na przepisie o zniewadze, przy przestrzeganiu ograniczeń z art. 10 ust. 2 EKPC.

[...]

75. Podsumowując, Komisja powtarza, że w świetle wyłaniającego się konsensusu europejskiego i standardów międzynarodowych państwa powinny albo zdepenalizować zniesławienie głowy państwa, albo przynajmniej ograniczyć to przestępstwo do najpoważniejszych form ataku słownego, ograniczając jednocześnie zakres sankcji do tych, które wykluczają karę pozbawienia wolności. Komisja zauważa, że praktyka w Turcji – przeciwnie – pokazuje zwiększone wykorzystanie tego przepisu, także w przypadkach wypowiedzi chronionych przez art. 10 EKPC. Rażąco nadmierne są również orzeczone kary, w tym kara pozbawienia wolności. Wprawdzie Sąd Kasacyjny i Prokurator Generalny podejmowali próby ograniczenia nadmiernego stosowania tego przepisu, są one niewystarczające. W tych okolicznościach Komisja uważa, że jedynym rozwiązaniem zapobiegającym dalszemu naruszaniu art. 10 EKPC byłoby uchylenie tego artykułu w całości. Taki środek nadal pozostawiałby możliwość ochrony głowy państwa przed wszelkimi skrajnymi formami zniesławienia, poprzez procedury cywilne i karne, które chronią każdego obywatela, uwzględniając również zasady wolności wyrażania opinii dotyczące w szczególności osób publicznych i kwestii politycznych. Zasada proporcjonalności i konieczność ograniczenia zakresu sankcji do tych, które wykluczają karę pozbawienia wolności ma zastosowanie również do tych procedur”.

D. Memorandum Komisarza Praw Człowieka w sprawie wolności wyrażania opinii i wolności mediów w Turcji

19. W memorandum Komisarza Praw Człowieka Rady Europy w sprawie wolności wyrażania opinii i wolności mediów w Turcji, wydanym 17 lutego 2017 r. po wizytach Komisarza w Turcji w 2016 r., część dotycząca zniesławienia ma następujące brzmienie:

„54. W odniesieniu do art. 299, który przewiduje karę pozbawienia wolności od roku do czterech lat, Komisarz zauważył po swojej kwietniowej wizycie, że stosowanie podobnych przepisów jest bezprecedensowe »w pozostałych 46 państwach członkowskich Rady Europy, także w tych, w których znieważenie prezydenta jest nadal uznawane za odrębne przestępstwo«. Wydaje się, że stosowanie tego przepisu

WYROK W SPRAWIE VEDAT ŞORLİ PRZECIWKO TURCJI

stało się narzędziem służącym do tłumienia wszelkiej krytyki Prezydenta, a tym samym każdej popieranej przez niego polityki, i jest wykorzystywane bezkrytycznie i w bezprecedensowym stopniu przeciwko wszystkim kategoriom osób, w tym dziennikarzom, karykaturzystom, pracownikom naukowym, celebrytom, studentom i uczniom, w tym wielu nieletnim. Czyny zabronione obejmują w wielu przypadkach wypowiedzi udostępniane za pośrednictwem mediów społecznościowych, w tym poprzez ponowne udostępnianie lub retweety. W czerwcu 2016 r. 18 osób przebywało w więzieniu z powodu popełnienia tego przestępstwa.

55. Komisarz jest przekonany, że stosowanie tego przepisu jest głęboko niezgodne z Europejską Konwencją Praw Człowieka i stanowi nękanie sądowe, zwłaszcza że Europejski Trybunał Praw Człowieka uważa, że przyznania głowom państw przywileju lub specjalnej ochrony, chroniących przed krytyką wyłącznie ze względu na ich urząd lub status, nie da się pogodzić ze współczesną praktyką i koncepcją polityki. Komisarz zgadza się z Komisją Wenecką, że jedynym rozwiązaniem tych oczywistych naruszeń art. 10 jest uchylenie art. 299. W opinii Komisarza oświadczenie Prezydenta po próbie zamachu stanu z 15 lipca, że wycofa on postępowania sądowe dotyczące tego artykułu jest – jako jednorazowy gest – nieistotne w świetle skrajnie szkodliwego wpływu, jaki przepis ten nadal wywiera w Turcji. Komisarz z przykrością odnotowuje zatem, że turecki Trybunał Konstytucyjny orzekł w grudniu 2016 r., że art. 299 tureckiego kodeksu karnego jest zgodny z konstytucją, argumentując, że nie narusza on istoty prawa do wolności wyrażania opinii.

[...]

58. Chociaż stosowanie art. 299 i ogólnie przepisów dotyczących zniesławienia jest znamienne dla rosnącej nietolerancji tureckich urzędników i sądownictwa wobec krytyki osób sprawujących urząd polityczny, stanowi ono jedynie część wyraźnego efektu odstrasżającego spowodowanego nękanie sądowe, dotyczącym wszystkie sektory tureckiego społeczeństwa, tłumiącym debatę publiczną, ograniczającym zakres demokratycznej dyskusji i tym samym zwiększającym polaryzację kraju”.

PRAWO

I. ZARZUCANENARUSZENIE ART. 10 KONWENCJI

20. Skarżący zarzuca, że postępowanie karne wszczęte przeciwko niemu za znieważenie Prezydenta Republiki z powodu treści udostępnionych na jego koncie na Facebooku, które jego zdaniem stanowiły krytyczne komentarze bieżących wydarzeń politycznych, naruszyło jego prawo do wolności wyrażania opinii. Skarżący podnosi, że przestępstwo znieważenia Prezydenta Republiki, zapewniające szczególną ochronę głowie państwa i przewidujące surowszą karę niż przestępstwo zwykłego znieważenia, jest niezgodne z duchem Konwencji i orzecznictwem Trybunału. Uważa on, że zastosowane wobec niego tymczasowe aresztowanie, trwające dwa miesiące i dwa dni oraz wyrok skazujący go na karę w wymiarze jedenastu miesięcy i dwudziestu dni pozbawienia wolności są nieproporcjonalne, a wyrok w zawieszeniu wydany na zakończenie postępowania karnego ma skutek odstrasżający od korzystania przez niego z wolności wyrażania opinii na

tematy polityczne w pięcioletnim okresie zawieszenia. Skarżący powołuje się na art. 10 Konwencji, który ma następujące brzmienie:

„1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej”.

A. Dopuszczalność

21. Rząd podniósł szereg zastrzeżeń dotyczących dopuszczalności decyzji o zastosowaniu wobec skarżącego tymczasowego aresztowania i wydania wyroku w zawieszeniu w toczącym się przeciwko niemu postępowaniu karnym. Zarzuca również, że skarga jest w sposób oczywisty nieuzasadniona.

22. W odniesieniu do decyzji o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, Rząd w pierwszej kolejności podniósł, że postanowienie z dnia 18 maja 2017 roku w rzeczywistości nigdy nie zostało wykonane, ponieważ skarżący był już aresztowany na mocy innego postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego wcześniej tego samego dnia w postępowaniu karnym wszczętym pod zarzutem propagandy na rzecz organizacji terrorystycznej. W związku z tym Rząd uznał, że skarżący nie może twierdzić, że jest ofiarą postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym, które jest przedmiotem niniejszej skargi.

23. Rząd twierdził ponadto, że skarżący nie złożył skargi dotyczącej umieszczenia go w wreszcie tymczasowym do Trybunału Konstytucyjnego w terminie trzydziestu dni przewidzianym na wniesienie sprawy do Trybunału oraz że nie sformułował żadnych zarzutów wobec postanowienia o zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania. Rząd dodał, że skarżący miał możliwość skorzystania ze środka odwoławczego przewidzianego w art. 141 kodeksu postępowania karnego., który w ocenie Rządu pozwalał skarżącemu na dochodzenie odszkodowania za rzekomą bezprawność i długość tymczasowego aresztowania. W związku z tym Rząd uznał, że skarżący nie wyczerpał dostępnych i skutecznych środków odwoławczych w odniesieniu do zarzutu dotyczącego jego tymczasowego aresztowania, a w każdym razie nie złożył skargi do Trybunału w terminie

sześciu miesięcy, który – zdaniem Rządu – powinien był rozpocząć bieg w momencie uchYLENIA tymczasowego aresztowania.

24. W odniesieniu do decyzji o wydaniu wyroku w zawieszeniu, Rząd twierdził, że decyzja została podjęta za zgodą skarżącego po zakończeniu postępowania karnego, które zostało szybko zamknięte, a decyzji tej nie towarzyszyło nałożenie żadnego obowiązku ani ograniczenia na skarżącego, natomiast po upływie pięcioletniego okresu zawieszenia nastąpi zatarcie skazania, ze wszystkimi związanymi z tym konsekwencjami, a w przypadku wydania wyroku skazującego na bezwarunkową karę pozbawienia wolności przed upływem okresu zawieszenia, skarżący miałby możliwość odwołania się od niego. Rząd podniósł również, że skarżący nie wykazał, że decyzja o zawieszeniu wykonania kary miała negatywny wpływ na korzystanie przez skarżącego z wolności wyrażania opinii. Rząd uznał zatem, że wobec braku orzeczenia skazującego skarżącego na bezwarunkową karę pozbawienia wolności, skargę należy uznać za niedopuszczalną z powodu niezgodności *ratione personae*.

25. Rząd twierdził ponadto, że skoro zawieszenie wykonania kary zostało udzielone za zgodą skarżącego, postępowanie karne należy nadal uznawać za toczące się przed organami krajowymi w okresie zawieszenia. Rząd wyjaśnił, że gdyby zarządzono wykonanie zawieszanej kary z powodu popełnienia przez daną osobę przestępstwa umyślnego w okresie zawieszenia, sądy krajowe, rozpatrujące apelację od przedmiotowego wyroku, oraz Trybunał, rozpatrujący indywidualną skargę złożoną po zawieszeniu wyroku, mogłyby orzekać w sprawie w tym samym czasie, co byłoby niezgodne z pomocniczą rolą Trybunału. W związku z tym, zdaniem Rządu, na tym etapie skargę należy uznać za przedwczesną i niedopuszczalną z powodu niewyczerpania krajowych środków odwoławczych.

26. Ponadto Rząd uznał, że skarżący miał możliwość przedstawienia swoich skarg i argumentów na szczeblu krajowym przed właściwymi organami sądowymi, które należycie je zbadały zgodnie z zasadą pomocniczości, i nie ma powodu, aby kwestionować ustalenia organów krajowych w niniejszej sprawie. Wniósł zatem do Trybunału o stwierdzenie niedopuszczalności skargi jako w sposób oczywisty nieuzasadnionej.

27. Skarżący nie zgłasza uwag do tych zastrzeżeń.

28. W odniesieniu do zastrzeżeń Rządu odnoszących się wyłącznie do tymczasowego aresztowania skarżącego, Trybunał zauważył, że skarżący w tej sprawie skarży się na ingerencję w jego prawo do wolności wyrażania opinii dokonanej w drodze całego postępowania karnego prowadzonego przeciwko niemu, a nie na samo, rozpatrywane odrębnie, tymczasowe aresztowanie w świetle art. 5 Konwencji (zob. *Dickinson przeciwko Turcji*, skarga nr 25200/11, § 26, 2 lutego 2021 r.). Dlatego też, z uwagi na charakter i brzmienie skargi wniesionej przez skarżącego, zastrzeżenia te nie mogą zostać uwzględnione.

29. W odniesieniu do zastrzeżeń dotyczących decyzji o zawieszeniu wykonania kary, Trybunał przypomina swoje utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym środek w postaci zawieszenia wykonania kary, z uwagi na skutek odstraszający, jaki mógł wywrzeć na korzystanie przez skarżącego z wolności wyrażania opinii w okresie zawieszenia, nie był w stanie zapobiec ani zaradzić skutkom postępowania karnego, których skarżący bezpośrednio doznał w wyniku ingerencji w jego wolność wyrażania opinii (zob. odpowiednio, *Aşlı Güneş przeciwko Turcji* (dec.), skarga nr 53916/00, 13 maja 2004 r., *Yaşar Kaplan przeciwko Turcji*, skarga nr 56566/00, §§ 32–33, 24 stycznia 2006 r., *Ergündoğan przeciwko Turcji*, nr 48979/10, § 17, 17 kwietnia 2018 r., oraz *Dickinson, op.cit.*, § 25, 2 lutego 2021 r.). Ponadto Trybunał uważa, że nie można krytykować skarżącego za to, że złożył do Trybunału skargę na postępowanie karne, które zakończyło się wydaniem decyzji o zawieszeniu wykonania kary na podstawie odpowiednich przepisów karnych, co samo w sobie może spowodować nadanie skarżącemu statusu ofiary. Wymaganie od skarżącego, aby czekał do końca pięcioletniego okresu zawieszenia, zanim będzie mógł złożyć skargę, byłoby nieracjonalne i stanowiłoby nieproporcjonalną przeszkodę w skutecznym korzystaniu przez skarżącego z prawa do złożenia skargi, określonego w art. 34 Konwencji (zob. odpowiednio, *Gaglione i Inni przeciwko Włochom*, skarga nr 45867/07 i 69 innych, § 22, 21 grudnia 2010 r.). Dlatego też zastrzeżenia te należy oddalić.

30. W odniesieniu do zastrzeżenia dotyczącego braku uzasadnienia w sposób oczywisty skargi Trybunał uważa, że argumenty przedstawione w związku z tym zarzutem zawierają kwestie wymagające zbadania zasadności skargi na podstawie art. 10 Konwencji, a nie zbadania dopuszczalności tej skargi (*Mart i Inni przeciwko Turcji*, skarga nr 57031/10, § 20, 19 marca 2019 r., *Önal przeciwko Turcji (nr 2)*, skarga nr 44982/07, § 22, 2 lipca 2019 r. oraz *Gürbüz i Bayar przeciwko Turcji*, skarga nr 8860/13, § 26, 23 lipca 2019 r.).

31. Stwierdzając, że skarga nie jest ponadto w sposób oczywisty nieuzasadniona ani niedopuszczalna z jakiegokolwiek innego powodu na podstawie art. 35 Konwencji, Trybunał uznaje ją za dopuszczalną.

B. Przedmiot sprawy

1. 1. Stanowiska stron

a) Skarżący

32. Skarżący twierdzi, że wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne i skazanie go za znieważenie Prezydenta Republiki w wyniku jego wpisów na portalach społecznościowych stanowiło ingerencję w jego prawo do wolności wyrażania opinii, a ingerencja ta nie realizowała żadnego

z uprawnionych celów wymienionych w art. 10 ust. 2 oraz nie była konieczna w demokratycznym społeczeństwie.

b) Rząd

33. Rząd twierdził, że w niniejszej sprawie postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, które jego zdaniem nigdy nie zostało wykonane, oraz postępowania karnego, które w krótkim czasie zakończyło się warunkowym zawieszeniem wykonania kary, nie można uznać za wywołujące skutek odstraszący lub powodujące rzeczywiste ograniczenia w korzystaniu przez skarżącego z prawa do wolności wyrażania opinii. Rząd podnosi również, że sporne treści udostępniane przez skarżącego były ocenami wartościującymi pozbawionymi podstawy faktycznej, skierowanymi konkretnie przeciwko Prezydentowi Republiki i treści tych nie można uznać za chronione wolnością wyrażania opinii w rozumieniu art. 17 Konwencji. Rząd uznał zatem, że w tej sprawie nie doszło do ingerencji w prawo skarżącego do wolności wyrażania opinii.

34. W przypadku gdyby Trybunał uznał, że doszło do ingerencji, Rząd twierdzi, że ingerencja została przewidziana w art. 299 kodeksu karnego, który – w opinii rządu – jest jasny i przystępny, a jego wykładnia i zastosowanie przez sądy krajowe w niniejszej sprawie były możliwe do przewidzenia w świetle odpowiedniego orzecznictwa sądów wyższej instancji. Rząd wskazał w tym względzie, że definicja zniewagi zawarta w art. 125 kodeksu karnego, przewidująca przestępstwo zwykłej zniewagi, jest wykorzystywana również przy stosowaniu art. 299 kodeksu karnego. Ponadto stwierdza, że podobne przepisy chroniące cześć i dobre imię głów państw pojawiają się w kodeksach karnych kilku krajów europejskich i są nadal stosowane. Podnosi on również, że zniesławiające wypowiedzi wymierzone w głowę państwa nie tylko szkodzą jej osobiście, ale również integralności sprawowanego przez nią urzędu, a w oczach społeczeństwa tureckiego zniewaga wymierzona w głowę państwa poniża cały reprezentowany przez niego naród, co zdaniem Rządu uzasadnia nałożenie surowszej kary za przestępstwo znieważenia Prezydenta Republiki.

35. Rząd podniósł również, że przedmiotowa ingerencja niezaprzeczalnie realizowała uprawniony cel ochrony dobrego imienia lub praw innych osób.

36. Ponadto w ocenie Rządu w niniejszej sprawie sądy krajowe właściwie wyważyły wchodzące w grę interesy w ramach przysługującego im marginesu oceny. W tym względzie Rząd uznał, że sporne treści udostępnione przez skarżącego na jego ogólnodostępnym koncie na portalu społecznościowym przypisywały czyny przestępcze, takie jak czerpanie zysków z morderstw i masakr, Prezydentowi Republiki, który powinien cieszyć się zaufaniem publicznym ze względu na swoje ważne obowiązki i kompetencje oraz że treści te przedstawiały go na ilustracji o konotacji seksualnej, bez żadnej podstawy faktycznej. Zdaniem Rządu nałożenie na skarżącego krótkiej kary pozbawienia wolności, która nie została wykonana

w wyniku zastosowania kary z zawieszeniem, było środkiem proporcjonalnym w okolicznościach sprawy. Rząd twierdził również, że postępowanie karne przeciwko skarżącemu zostało wszczęte nie w celu uciszenia głosów sprzeciwu i uniemożliwienia udziału w debacie publicznej, lecz dlatego, że sporne treści skierowane do Prezydenta Republiki były poniżające i zniesławiające. Rząd stwierdził, że w każdym razie skargę skarżącego należy zbadać w świetle noty dotyczącej derogacji, którą Turcja złożyła u Sekretarza Generalnego Rady Europy w dniu 21 lipca 2016 r. na podstawie art. 15 Konwencji.

c) Interwencja strony trzeciej

37. Stowarzyszenie *İfade Özgürlüğü Derneği*, odnotowawszy, że skarżący został skazany na podstawie art. 299 kodeksu karnego przewidującego przestępstwo znieważenia Prezydenta Republiki, podniosło, że stosowanie przez władze do tego przepisu karnego osiągnęło apogeum za czasów obecnego prezydenta Republiki Recepa Tayyipa Erdoğan. Interwenient przedstawił w tym względzie dane statystyczne dotyczące stosowania tego przepisu, zgodnie z którymi w latach 2014–2019 wszczęto 128 872 dochodzenia karne i 30 738 postępowań karnych za znieważenie Prezydenta Republiki. Ponadto strona trzecia zarzuciła, że obecny prezydent Republiki cieszy się szczególną i uprzywilejowaną pozycją przed sądami krajowymi, w tym przed Trybunałem Konstytucyjnym, które to organy – w opinii interwenienta – mają tendencję do orzekania na jego korzyść i nie stosują orzecznictwa Trybunału w dotyczących prezydenta sprawach o zniesławienie.

38. Strona trzecia uważała również, że istotne jest dokonanie oceny potencjalnego wpływu treści publikowanych na portalach społecznościowych. W tym względzie twierdzi, że należy dokonać rozróżnienia pomiędzy tymi różnymi rodzajami użytkowników w sieciach społecznościowych: autor, który tworzy, produkuje i jest właścicielem oryginalnej treści; osoba bezpośrednio rozpowszechniająca, która dzieli się oryginalną treścią; oraz osoba pośrednio rozpowszechniająca, która „lajkuje” oryginalną treść. O ile kategoria „autora” może być odpowiedzialna za niektóre opublikowane treści, o tyle nie można tej odpowiedzialności przypisać do kategorii „osoby rozpowszechniającej”, ponieważ należy rozważyć potencjalny wpływ takiego rozpowszechniania.

39. Ponadto stowarzyszenie uznało, że art. 299 kodeksu karnego został wykorzystany do uciszenia krytyki i zapewnienia uprzywilejowanej ochrony prezydentowi Republiki, a zastosowanie tego przepisu zdławiło debatę publiczną z pominięciem utrwalonego orzecznictwa Trybunału. Stowarzyszenie uważa, że art. 299 kodeksu karnego nie jest zgodny ze standardami Konwencji, a turecka praktyka sądowa potęguje szkodliwy wpływ tego przepisu na dyskurs polityczny.

2. Ocena Trybunału

40. Trybunał zauważa, że w niniejszej sprawie skarżący został skazany na jedenaście miesięcy i dwadzieścia dni pozbawienia wolności za znieważenie Prezydenta Republiki – przy czym wyrok ten został zawieszony – ze względu na dwie treści udostępnione na koncie skarżącego na Facebooku, które zawierały karykaturę i zdjęcie prezydenta Republiki z satyrycznymi i krytycznymi komentarzami na jego temat.

41. Trybunał uznaje, że z uwagi na odstraszający skutek, jaki miała decyzja o zastosowaniu wobec skarżącego tymczasowego aresztowania – nawet jeśli uznać, że nie została ona wykonana, jak utrzymywał Rząd – w toczącym się przeciwko skarżącemu postępowaniu karnym, skazanie skarżącego oraz decyzja o zawieszeniu wykonania kary na okres pięciu lat, mogły spowodować ingerencję w korzystanie przez skarżącego z prawa do wolności wyrażania opinii (*Erdoğan przeciwko Turcji*, skarga nr 25723/94, § 72, ETPC 2000-VI, *Dilipak przeciwko Turcji*, skarga nr 29680/05, § 51, 15 września 2015 r., *Ergüdoğan*, *op.cit.*, § 26, 17 kwietnia 2018 r., oraz *Selahattin Demirtaş przeciwko Turcji* (nr 3), skarga nr 8732/11, § 26, 9 lipca 2019 r.; zob. także, *a contrario*, *Otegi Mondragon przeciwko Hiszpanii*, skarga nr 2034/07, § 60, ETPC 2011).

42. Następnie Trybunał zauważa, że jest bezsporne między stronami, że przedmiotowa ingerencja była przewidziana przez prawo, a mianowicie art. 299 Kodeksu karnego (zob. paragraf 14 powyżej). Trybunał może również uznać, że ingerencja służyła uprawnionemu celowi ochrony dobrego imienia lub praw innych osób.

43. Co do konieczności ingerencji Trybunał zauważa, że skazując skarżącego, sądy krajowe oparły się na art. 299 kodeksu karnego, który przyznaje Prezydentowi Republiki wyższy poziom ochrony niż innym osobom – chronionym przez ogólną regulację dotyczącą zniesławienia przewidzianą w art. 125 kodeksu karnego – w odniesieniu do ujawniania informacji lub opinii ich dotyczących, oraz przewiduje surowsze sankcje dla autorów zniesławiających oświadczeń (zob. w cel porównania, art. 125 i 299 kodeksu karnego, paragrafy 13 i 14 powyżej). W związku z tym przypomina, że już wielokrotnie stwierdzał, że zwiększona ochrona przyznana w drodze specjalnego ustawodawstwa w odniesieniu do znieważenia nie jest co do zasady zgodna z duchem Konwencji (zob. *Colombani i Inni przeciwko Francji*, skarga nr 51279/99, § 69, ETPC 2002-V, *Otegi Mondragon*, *op.cit.*, § 55, oraz *Önal* (skarga nr 2), *op.cit.*, § 40). Trybunał przypomina również – jak orzekł w wyroku w sprawie *Artun i Güvener przeciwko Turcji* (skarga nr 75510/01, § 31, 26 czerwca 2007 r.), który, podobnie jak w niniejszej sprawie, dotyczył skazania za znieważenie Prezydenta Republiki na podstawie art. 158 dawnego kodeksu karnego – że interes państwa w zakresie ochrony dobrego imienia jego głowy państwa nie może uzasadniać przyznania mu przywileju lub specjalnej ochrony w zakresie prawa do informowania i wyrażania opinii na jego temat (zob. *Artun i Güvener*, *op.cit.*,

§ 31, oraz *Önal (nr 2)*, *op.cit.*, § 40; zob. także, w odniesieniu do nadmiernej ochrony statusu Prezydenta Republiki w sprawach cywilnych, *Pakdemirli przeciwko Turcji*, skarga nr 35839/97, § 52, 22 lutego 2005 r.) oraz że twierdzenie inaczej nie da się pogodzić ze współczesną praktyką i koncepcją polityki (zob. w związku z tym teksty organów Rady Europy, § 16–19 powyżej).

44. Odnosząc się w szczególności do proporcjonalności kary za znieważenie Prezydenta Republiki Trybunał zauważa, że o ile całkowicie uzasadnione jest, aby osoby reprezentujące instytucje państwa były chronione przez właściwe władze jako gwaranci instytucjonalnego porządku publicznego, o tyle dominująca pozycja, jaką zajmują te instytucje, wymaga od władz wykazania się powściągliwością w stosowaniu prawa karnego (zob. *Otegi Mondragon*, *op.cit.*, § 58). Trybunał przypomina w tym względzie, że ocena proporcjonalności ingerencji w prawa chronione na mocy art. 10 będzie w wielu przypadkach zależała od tego, czy władze mogły zastosować środki inne niż sankcja karna, takie jak środki cywilne (zob. odpowiednio, *Raichinov przeciwko Bułgarii*, skarga nr 47579/99, § 50, 20 kwietnia 2006 r.; zob. także, odpowiednio, *Lehideux i Isorni przeciwko Francji*, 23 września 1998 r., § 51, *Recueil* 1998-VII, oraz *Cumpănă i Mazăre przeciwko Rumunii* [WI], skarga nr 33348/96, § 115, ETPC 2004-XI). Nawet bowiem gdy kara jest najbardziej umiarkowana z możliwych, jak np. wyrok skazujący, któremu towarzyszy odstąpienie od sankcji karnej i zwykły obowiązek zapłaty „symbolicznego euro” tytułem odszkodowania (*Mor przeciwko Francji*, skarga nr 28198/09, § 61, 15 grudnia 2011 r.), jest to jednak kara i w żadnym przypadku nie może to samo w sobie być wystarczającym uzasadnieniem ingerencji w korzystanie z prawa do wolności wyrażania opinii (*Athanasios Makris przeciwko Grecji*, skarga nr 55135/10, § 38, 9 marca 2017 r.).

45. W świetle powyższego Trybunał uznaje, że okoliczności niniejszej sprawy nie mogły uzasadniać decyzji o zatrzymaniu skarżącego i zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania, a także nałożenia kary, nawet jeśli, jak w niniejszej sprawie, była to kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Ze względu na swój charakter taka kara w sposób nieunikniony wpływa zniechęcająco na gotowość danej osoby do wypowiadania się w sprawach dotyczących interesu publicznego, biorąc pod uwagę zwłaszcza skutki skazania (zob., odpowiednio, *Artun i Güvener*, *op.cit.*, § 33, *Martchenko przeciwko Ukrainie*, skarga nr 4063/04, § 52, 19 lutego 2009 r., oraz *Otegi Mondragon*, *op.cit.*, § 60, *Dilipak*, *op.cit.*, § 70, oraz *Selahattin Demirtaş (nr 3)*, *op.cit.*, § 26, *Önal (nr 2)*, *op.cit.*, § 42, oraz *Dickinson*, *op.cit.*, § 58).

46. W zakresie, w jakim Rząd zwrócił się o uwzględnienie w kontekście niniejszej sprawy noty dot. derogacji, którą Turcja przedłożyła Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy 21 lipca 2016 r. na podstawie art. 15 Konwencji (zob. tekst noty o derogacji, *Mehmet Hasan Altan przeciwko Turcji*, skarga nr 13237/17, § 81, 20 marca 2018 r.), Trybunał zauważa, że Rząd nie

przedstawił żadnych dowodów, które pozwoliłyby ustalić, że w niniejszej sprawie postępowanie karne przeciwko skarżącemu było konieczne ze względu na stan wyjątkowy ogłoszony w następstwie próby zamachu stanu z 15 lipca 2016 r.

47. W związku z powyższym, w okolicznościach sprawy, mając na uwadze sankcję, która miała charakter karny, nałożoną na skarżącego na podstawie przepisu szczególnego zapewniającego zwiększoną ochronę Prezydentowi Republiki w odniesieniu do znieważenia, co nie może być uznane za zgodne z duchem Konwencji, Trybunał uważa, że Rząd nie wykazał, że przedmiotowy środek był proporcjonalny do uprawnionych celów, do których dążył ani że był konieczny w społeczeństwie demokratycznym w rozumieniu art. 10 Konwencji.

48. Dowody te są wystarczające dla Trybunału, aby stwierdzić, że w okolicznościach niniejszej sprawy doszło do naruszenia art. 10 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 I 46 KONWENCJI

49. Art. 41 i 46 Konwencji mają następujące brzmienie:

Artykuł 41

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, o przyznaniu słusznego zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie”.

Artykuł 46

„1. Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami.

2. Ostateczny wyrok Trybunału przekazuje się Komitetowi Ministrów, który czuwa nad jego wykonaniem”.

50. Skarżący domaga się 20 000 euro (EUR) tytułem zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową, którą jego zdaniem poniósł. Ponadto domaga się on 10 915 lir tureckich (TRY) (około 1141 EUR) tytułem zastępstwa procesowego stwierdzając, że kwota ta jest zgodna ze strukturą opłat Tureckiej Izby Adwokackiej. Domaga się również 1 250 TRY (około 125 EUR) z tytułu kosztów tłumaczenia, dostawy i wysyłki, stwierdzając, że jego adwokat potwierdza, że koszty te są rzeczywiste, rozsądne i konieczne.

51. Rząd podniósł, że nie istniał związek przyczynowy pomiędzy roszczeniem o zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową a domniemanym naruszeniem oraz że roszczenie było nieuzasadnione i wygórowane oraz nie odpowiadało kwotom zasądzanym w orzecznictwie Trybunału. Rząd podnosi ponadto, że skarżący nie przedstawił żadnej przekonującej dokumentacji na poparcie swoich roszczeń dotyczących kosztów i wydatków, a kwoty żądane

z tytułu kosztów i wydatków są nieuzasadnione i nieracjonalnie wysokie, zważywszy na brak złożoności postępowania i ograniczoną liczbę poruszonych kwestii; co więcej, żądanie dotyczące kosztów zastępstwa procesowego nie odzwierciedla rzeczywistości, ponieważ jest wysokie w porównaniu z podobnymi postępowaniami.

52. Trybunał uważa, że można powiedzieć, iż skarżący doświadczył niezaprzeczalnego i poważnego strapienia w wyniku stwierdzonego naruszenia Konwencji. Zważywszy na okoliczności sprawy Trybunał uważa za stosowne zasądzenie na rzecz skarżącego kwoty 7500 EUR tytułem zadośćuczynienia za szkodę niematerialną, powiększonej o ewentualną kwotę należną od tej sumy tytułem podatku. Co do roszczeń z tytułu kosztów i wydatków, wzięwszy pod uwagę posiadane dokumenty i wyżej wymienione kryteria, Trybunał oddala te roszczenia wobec braku jakichkolwiek dowodów przedstawionych przez skarżącego na ich poparcie.

53. Trybunał za słuszne uznaje obliczenie odsetek za zwłokę na podstawie stopy procentowej kredytu Europejskiego Banku Centralnego powiększonej o trzy punkty procentowe.

54. Trybunał zauważa ponadto, że w niniejszej sprawie stwierdził, iż przedmiotowe postępowanie karne wynikające z zastosowania art. 299 kodeksu karnego było niezgodne z wolnością wyrażania opinii (zob. paragrafy 47 i 48 powyżej). W szczególności Trybunał podkreśla, że ochrona zwiększona w drodze specjalnej ustawy o znieważeniu była co do zasady niezgodna z duchem Konwencji, a interes państwa polegający na ochronie dobrego imienia głowy państwa nie mógł uzasadniać przyznania jej specjalnego przywileju lub ochrony w odniesieniu do prawa do informowania i wyrażania opinii na jej temat (zob. paragraf 43 powyżej). Z ustaleń tych wynika, że naruszenie prawa skarżącego gwarantowanego przez art. 10 Konwencji miało swoje źródło w problemie związanym z brzmieniem i stosowaniem przedmiotowego postanowienia. W związku z tym Trybunał uważa, że dostosowanie odpowiednich przepisów prawa krajowego do wyżej wymienionego postanowienia Konwencji stanowiłoby właściwą formę zadośćuczynienia, która położyłaby kres stwierdzonemu naruszeniu (zob. podobne podejście, *Gözel i Özer przeciwko Turcji*, skarga nr 43453/04 i 31098/05, § 76, 6 lipca 2010 r., oraz *Fatih Taş przeciwko Turcji (nr 5)*, skarga nr 6810/09, § 45, 4 września 2018 r.).

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW, TRYBUNAŁ,
JEDNOMYŚLNIE,

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *Orzeka*, że doszło do naruszenia art. 10 Konwencji;
3. *Orzeka*,

WYROK W SPRAWIE VEDAT ŞORLI PRZECIWKO TURCJI

- a) że pozwane państwo musi wypłacić skarżącemu, z tytułu szkody niemajątkowej, w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, kwotę 7500 EUR (siedem tysięcy pięćset euro), plus wszelkie kwoty, które mogą być należne z tytułu podatku, kosztów i wydatków, w przeliczeniu na walutę pozwanego państwa, według kursu obowiązującego w dniu rozliczenia;
 - b) że od upływu wspomnianego okresu do chwili zapłaty od kwoty tej należne są odsetki proste według stopy równej stopie procentowej kredytu Europejskiego Banku Centralnego, obowiązującej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe;
4. *Oddala* żądanie słusznego zadośćuczynienia w pozostałym zakresie.

Sporządzono w języku francuskim i przekazano w formie pisemnej w dniu 19 października 2021 r., zgodnie z Regulą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu.

{signature_p_2}

Stanley Naismith
Kancierz

Jon Fridrik Kjølbro
Przewodniczący